ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — Թիւ 3,104 — Կ. ՊՈԼԻՍ, 1906, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 16——29 — 13 ՇԻՎԱԼ, 1324——16 ԹԼՓՐԻՆԸ ՈՄ՚ 1322 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

Պուզանտիոն

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՕԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

پوزانتیون
اپنجه یومی وسیاسی غزته، صاحبسی وباش مسؤلی
پوزانت کچیان
مطبعه دار ده خانه‌ی باب عالی جاده‌سنده ۲۳-۲۵ نومرولی دائره‌ده مخصوصدر

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Ափիոնին Վտանգը

Թուրքիայի Վաճառականն որ Բիւզանդիոնի առջեւ օրուան թիւով կարգաց Զինու Տէրութեան խիստ արգելքներն ափիոնի գործածման դէմ՝ գուցէ մտքէն անցուց թէ 10 տարի ետքն ափիոնն հիմակուան չափ փարա պիտի չընէ. որովհետեւ տակաւին ընդարձակ հրապարակ մը ափիոնի սպառման դէմ: Զինու ժողովրդեան գո՛նէ 40 առ 100ն ափիոնամոլ է այս կամ այն ձեւի ներքեւ: Հայք, չափաւոր եւ բարեխառն ժողովուրդ, գաղափար անգամ չունին ափիոն, հաչիչ կամ էսբար ծխողներուն եւ մորթին ներարկողներուն զզուելի մոլութեան վրայ: Վերջին ժամանակներս փոխարէնն վէպերն էին որ նկարագրեցին ափիոնամոլութիւնը, եւ մեր բարեկամ Տիրան Զրաքեան էֆ. իր Նեբուչատրէնի մէջ անշուշտ Աբդուլհամիտ մը նկարագրեց, մորթինամոլութեան վրայ խօսելով: Զինու բազմամարդութիւնն ո՛չ ոք առուգապէս կրցաւ գրել: Սեւանգոյն 400 միլիոն թիւն ընդունելով, 100ին 40 կ՚նշանակէ 160,000,000 հոգիներ որք ափիոնի ամենօրեայ սպառման պէտք ունին, եւ երբ իրենց կառավարութիւնն ամենախիստ միջոցներով այս մարդոց կ՚արգիլէ ափիոնի գործածումը, «չ՚անգործ ամենամեծ հրապարակը կ՚պակսի ափիոնի վաճառման համար: Աչքանց վշտացնէ ըսելով ցարդ կ՚իմանայինք այն վտանգը զոր ափիոնը կ՚սպառնար հանրային առողջութեան: Այսուհետեւ Ափիոնին վաճառքն ըսելով պէտք է իմանանք այն վտանգը զոր Զին կ՚սպառնայ ափիոնին, ափիոն ուզողին, ու ափիոնի վաճառականին: Ուրեմն, ի՛նչ, ափիո՞նն ալ... գաղիրին վիճակից պիտի ըլլայ: Արդեօք ան ալ, երբեմն այնքան խնդրուած, այնքան յարգուած ապրանք մը, որ ասկի կ՚արժէր, իր անպէսական իյնամութեան ու իր առեւտրական ազդեցութեան կապարէն պիտի գահավիժի, և անտեսելի, արհամարհելի քանակութեան մը իջնէ:

—Բայց ո՛չ, յուսահատութեան տեղի չկայ: Միևնոյն հրամանագրով որով ափիոնի գործածումը կ՚խափանէ, Զինու կառավարութիւնն իր երկրին մէջ ափիոնի մշակումն ալ կ՚արգիլէ: Թէ՛ մինչ պիտի վերջնական մինչև տասն տարի, ամէն տարի մեծ ընդունելով, 10ին 1 կ՚նուազեցնէ ափիոնի մշակութիւնն: Ափիոն մշակող հողին տարածութիւնն ամէն տարի մէկ-տասներորդ մասով պիտի զեղչուի: Ամէն ափիոն ծխող արձանագրել պիտի տայ իր անունն և իր ապառած քանակութիւնը: Ափիոն ծխողներուն ընտանիներէն ալ աստիճանաբար պիտի գոցուին: Կառավարական պաշտօնեայք պատուէրներ ու դեղեր պիտի բաշխեն ափիոնամոլներուն, ձրի, կամ ապրանք եղած գնով միայն,— չունցի պաշտօնեաներուն խղճին թողուած ազատութեամբ մը: Ասկէ ետքն ո՛չ ոք ափիոն ծխելու պիտի կրնայ ապրիլ: Ծխողները պէտք է տարին 20% չափով պակսեցնեն իրենց ապառաւմը: Հակառակ վարուողները պաշտօնական պիտի ըլլան, եթէ պաշտօնեայ են, կամ պիտի զրկուին իրենց ատիճաններէն, եթէ մասնաւորներն, գիւղական, կամ աստիճանաւոր են: Ամենք որ տասն տարի ետքն հրաժարած չըլլան ափիոնէ, իրենց անունները հրապարակային տեղեակ պահուած տեսնելու բարոյական ծանր պատիժին պիտի ենթարկուին: Զինացիք ծխումնասիրութեան յանգող են, ուստի 60 տարեկանէ վեր ափիոնասիրող մարդոց խրատ տալ բանական պիտի համարուի, խստագիւտ ի գործ պիտի չդրուի, մանաւանդ որ գործնական նշանակութիւն պիտի չունենայ, քանի որ ափիոն գործածելով այն տարիքներն եկած Զինացիք արդէն կէս մնած կրնան սեպուիլ, ա՛լ նոր կեանք, նոր գործունէութիւն չեն սպասուիր իրենցմէ: Ամէնէն ուժգի խստութիւն կ՚ցուցուի կառավարական պաշտօնեաներուն, որովհետեւ անոնցմէ կ՚ակնկալուի բարի օրինակ ըլլալ ժողովրդին: Մինչև վեց ամիս պէտք է կա՛մ ափիոնէ հրաժարին կամ պետական պաշտօնէ: Իսկ ուսուցիչներուն, վիճակականները, զօրքերն ու նաւաստիները պէտք է երեք ամսուան մէջ հրաժարին կա՛մ մէկէն կամ միւսէն: Այս կանոններէն վեր են միայն բարձրաստիճանք, այսինքն՝ իշխանք, փոխարքայք և թեմեր զօրապետք, որք պէտք է ազդակի իմպէրատոր Կառավարութեան թէ սա՛կի ժամանակուան մէջ պիտի թողուն այն չար ունեցուածքները, և իրենց խոստումը բաւ պիտի համարուի: Բայց մինչեւ որ թողուն ափիոնը, պէտք է իրենց պաշտօնը վարելու համար փոխանորդներ գործածեն, գրասի իրենք զմեարելով, և յոյսը վին քաւժուկէ հոգը միայն վերակոչն գործօն ծառայութեան: Հրամանի հակառակ ափիոն մշակողին հողը պիտի գրաւուի. պայմանաժամէն հոգն ափիոնի խառնուի քանդելուին ալ ապրանքը պիտի գրաւուի: Ափիոնի գործածման դէմ աշխատող ընկերութիւնք պիտի քաջալերուին, և ձեռք բերուած յաջողութիւնը պարբերաբար պիտի ծանուցուի կառավարութեան, որպէս զի վարձատրէ բարի գործին աշխատաւորները:

Հարիւր վեցհազար միլիոն ափիոնամոլներու մէջ այս կանոններուն նայն իսկ ատեն ապրուստ պայմանաժամով ձերբ գործադրման նկատմամբ թերահաւատ են ներողացիք, մանաւանդ Անգլիացիք, որք ամէնէն ուժգի չահ ունին խնդրոյն մէջ: Զինական այսպիսի բարեկարգութիւններ չատ հեղ լսուեցան, և Թուղթի վրայ մնացին: Կարելի է սինչեւ իսկ որ նոր վերծանութիւնք դուռ բանայ հակափիոն հրամանագիրը, կաշառք առնելու միջոց տալով այն պաշտօնեաներուն որ աչք գոցեն մոլիներուն, և կեղծքմի դիւրութիւն ցուցընելով այն պաշտօնեից որք յանցաւորներուն ու մինչեւ իսկ անմեղներուն սպառնալիք ընեն՝ իբր ափիոն ծխողներու: Բայց կարելի է որ այս անգամ գործը լուրջ ըլլայ, որովհետեւ Զին ակնառուս եղաւ ռուսահայրենական պատերազմին, և չատ բան սորվեցաւ անկէ: Ճաքուն մեղմօրէն բայց ոչ նուազ համոզիչ կերպիւ ղրկալի կ՚ըսէ իր բարեկարգիչ աղդեցութիւնը: Ճաքուն մշտակայ ազդեցութիւնն և անմիջական դրացնութիւնը Քօրէայի և Քօրդ—Արթուրի և Մանչուրիոյ կողմէ, և Եւրոպացիներու հետ անընդհատ չփումը թերևս նոր ոգի մը մուծած ըլլան Զինու մէջ, և թէպէտ կարելի չէ հաւատալ որ մինչեւ 10 տարի կամ 20 տարի բոլոր Զինացիք թողած ըլլան ափիոնի գործածումը, բայց խոշոր քայլ մը կ՚առնուի չինական հրամանագրին ցուցուած ճամբուն մէջ, ափիոնի մշակումը կըրնայ խափանուիլ երկրին մէջ, կամ աչքէ հեռի տեղափոխուիլ միայն տեղի ունենալով, և Անգլիա անշուշտ հաճութիւն կունենայ որ Հնդկաստանէն ա՛լ ափիոն չմուծուի Զին. Մյն առեն Հնդկաստանի մէջ ափիոնի մշակութեան վերջ պիտի չտրուի, և հնդիկ վաճառականները նոր չահագործներ, նոր հրապարակներ պիտի փնտռեն իրենց ապրանքին, որուն գուցէ տեսակին ալ աղնուացնեն, Արեւմտեան խիստ պայմաններու դոնացում տալու համար: Բայց թերեւս մինչև այն ատեն բժշկութիւնն ու գիտութիւնը նոր գործածումներ գտնեն ափիոնին. մի ցորչափ բժշկութիւնն և դեղագործութիւնն գոյութիւն ունենան, գլխաւորապէս երեք նիւթեր կան որ միշտ պիտի փնտռուին և միշտ արժէք պիտի ունենան, այն է՝ քնացնա կամ օպիումը, ափիոն կամ մորփին, և մնդիկ կամ ճիվա:

ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

"ՆԵՐԱՇԽԱՐՀ,,Ն ԻՐ ՀԵՂԻՆԱԿԸՆ ԳԻՏՈՒԱԾ

Բ.

Բ.— Մանանք Նեբուչատրէնի ոճին մէջ, որ պատճառ եղաւ այնքան դիտողութեանց ու ժխորի: Այս տողերը գրողը գրքին Մանօթութիւնն մէջ ոճի թերութեանց է որ կ՚անդրադառնայ «բացատրութեանց խրթնութիւններ, տպաւորութեանց չափազանցութիւնք» ըսելով: Եւ հարկ չկայ որ թերութիւնք՝ հաշիւ առնուելու համար՝ անպատճառ լծուցած ըլլան ոճ և գործ: Վերջիվերջ ալ իրապէս թաղամիտ չեն. և կ՚սպասէր որ (?) քննադատողք անոնց փնտռելու համար չափաւորութեամբ մը կարդային զանոնք: Այդպէս չեղաւ. և գրքին ամէնէն խիստ հանդամանքներէն մին՝ գրքին ոճն էր մանաւանդ որ ամէնէն խիստ դիտողութեանց նշանակ եղաւ, ամէնքի ուշի ուշի պատկառանքով ընդունուելով, և ամէնէն ուշի թերթասիրութեան ու հակակրութեան ասպարէզ ընծայուեցաւ:

Նախ քան մ՚ունինք ձգտելիք: Մանօթութեան մէջ ըսուած էր թէ գրքին երկասիրութեան առեն «առաքելի են նաև հեղինակին ինչ ինչ դաղափարները», թէ «Թերևս նոյն քանը պէտք է մտածել նաև ոճին համար, քանի որ ոճն ալ կրնայ պատգամական վիճակներու, առաժամայ գաղափարաց արդիւնք ըլլալ, քանի որ ոճն ալ գաղափար մ՚է» Պ. Ար. Ցարութիւնեան կատարեալ վստահութեամբ կ՚ըսէ սակայն. (Բ՚ը. 3001.) «Զրաքեանի ոճը մանուածապատ, խրթին, ճապաղ ու ճոռոմ է, վասն զի ոճը մարդն իսկ է. ոճը գաղափար մը չէ, ոչ իսկ գաղափարները արդիւնք. թէ ոճը կրնայ փոխուիլ մարդու մը նկարագրին կամ եղանակաւորութիւնն համեմատ միայն. թէ մարդ անկեղծ ըլլի ու քնական վիճակի մէջ ոճ մը չի չինէր՝ կ՚ունենայ զայն. կամ եթէ կ՚չինէ՝ չինծու, արուեստակեալ. Զրաքեանի ոճը վերագրելի է իր իսկ անհատական նկարագրին.» Հետեւապէս, եթէ Զրաքեանի ոճը մանուածապատ է՝ ուրեմն նկարագիրն ուղիղ չէ. ծուռ ճամբաներն ու վախուտները կ՚սիրէ. եթէ իր ոճը խրթին է, ուրեմն նկարագրին անխափանցելի ու ծածկամիտ է. եթէ իր ոճը ճապաղ է՝ ուրեմն նկարագիրը միամիտ և անհատականութիւն չունի, փոփոխ, անորոշ, հակասական նկարագիր մ՚է. և եթէ իր ոճը ճոռոմ է՝ կ՚նշանակէ թէ իր նկարագիրը ծխելոտ է, ամբարտաւան, ինքնագոհ, ինքնահաճոյ, ինքնասիրահար, ինքնավստահ, ինքնավարակ, ինքնաբաւական, ինքնակալ, ինքնիշխան, ինքնաբուխ, ինքնաբերական, ինքնաբերաբար, ինքնաբերեալ, ինքնաբերեալ, ինքնաբերեալ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

Տ. ՊՈՂՈՍԵԱՆ

ԳՈՒԿԱՍՆԱՄԱՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՄ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՆՈՐ ՀՈՍԱՆՔՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՆՈՒՖԱԿՏՈՒՐԱՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՔԱՐԱՆՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԻ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Հրատարակության նյութերը պատրաստ են։ Մնում է միայն դրանք տպագրել։ Ինչո՞ւ է ձգձգվում գործը։ Ինչո՞ւ է ուշանում գրքի լույս ընծայումը։ Ինչո՞ւ է ուշանում Նիստի հանդիսավոր աշխատանքների վերսկսումը։

Ահա այդ հարցերի մասին է մեր զրույցը Հայկական ՍՍՀ գերագույն խորհրդի նիստի հանդիսավոր աշխատանքների հրատարակության պատասխանատու քարտուղար ընկեր Ս. Ա. Ղազարյանի հետ։

— Ընկեր Ղազարյան, ինչպե՞ս է ընթանում Նիստի հանդիսավոր աշխատանքների հրատարակության գործը։

— Հրատարակության նյութերը պատրաստ են։ Մնում է միայն դրանք տպագրել։ Ինչո՞ւ է ուշանում գրքի լույս ընծայումը։ Ինչո՞ւ է ուշանում Նիստի հանդիսավոր աշխատանքների վերսկսումը

ՇԻՖԱՍՈՒՆ Ս.ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՎԵՊ

Ը.

Իսկ Ռոզան ոչինչ չէր ուզում լսել։ Նա ամբողջ ժամանակ կրկնում էր միայն մի բան. որ ինքը չի կարող ամուսնանալ Ռոբերի հետ, որովհետև նա ինքն էլ սիրահարված է Ռոբերի եղբայր Ալֆրեդին։ Ռոզան ասում էր, որ Ռոբերը ինքն էլ գիտի այդ բանը, և որ նա ինքն էլ ուզում է, որ Ռոզան ամուսնանա Ալֆրեդի հետ։ Ռոզան ասում էր, որ Ռոբերը ինքն էլ գիտի այդ բանը, և որ նա ինքն էլ ուզում է, որ Ռոզան ամուսնանա Ալֆրեդի հետ։ Ռոզան ասում էր, որ Ռոբերը ինքն էլ գիտի այդ բանը, և որ նա ինքն էլ ուզում է, որ Ռոզան ամուսնանա Ալֆրեդի հետ։